САНА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2005 сыл Олунньу ыйа 26 күнэ СУБУОТА №№ 23–24 (9240–9241)

Сонун

ДЬОКУУСКАЙГА ЧУРАПЧЫ УЛУУҺУН КҮННЭРЭ

Олунньу 23 – 24 күннэригэр республикабыт киин куораттыгар Дьокуускайга "Ис сүрэхтэн эйиэхэ..." диэн улуус тэриллибитэ 75, Улуу Кыайыы 60 сылларыгар аналлаах дьаһаллар үрдүк тэрээһиннэхтик буолан аастылар.

Бастакы күн Суорун Омоллоон аатынан Опера уонна балет театрыгар сарсыарда 11 чаастан былаанныммыт дьаһаллар саҕаланнылар. Ол курдук, норуот маастарларын, оскуола үөрэнээччилэрин оҥоһуктарын, "Алгас кэпиитэ" "Чурапчы" ТХПК, "Маарыкчан" потребобщество бородуукуйаларын, И.С.Пинигин улуус Аҕа дойду Улуу сэриитин ветераннарын портреттарын, улуус историятын көрдөрөр, Чурапчы сурүйаччыларын кинигэлэрин, П.С.Оконешников хаартыскаларын быыстапкалара тардылыннылар. Итини сэргэ атыы-тутуу тэрилиннэ. Улууска бара турар Кыайыы сквериН тутуутугар анаммыт телемарафон ыытылынна. Бу норуот күүһүнэн ыытыллар тутуута Дьокуускай куоракка олорор биир дойдулаахтарбыт үөрүүнэн бэйэлэрин кылааттарын киллэрдилэр. Күнүс 1 чаастан улуус баһылыга И.Н.Аммосов, СР Правительствотын председателэ Е.А.Борисов, Ил Түмэнгэ депутаппыт И.К.Макаров Чурапчы студеннарын кытта көрүстүлэр. Көрсүһүүгэ театр саалатын толору ыччаттарбыт мустан, үөһэ этиллибит табаарыстары кытта аһаҕас кэпсэтиигэ кытыннылар, эйбэх интэриэһиргиир ыйытыыларыгар хоруйдары ыйыллар. Ол кэнэ 3 чаастан "Чурапчы эдэр сулустара" диэн улуус талааннаах үөрэнээччилэрин концерта студеннэргэ анаан буолла. Дьокуускайга үөрэнэ сылдьар 1285 студеммыт бу күн тереебут улуустарыттан бородууктанан кэпиилэри, улуус уонна нэһилиэктэр бастыҥ студеннарыгар анаабыт стипендияларын туттулар. Киэһэ 6 чаастан "Ис сүрэхтэн эйиэхэ..." диэн Дьокуускай куоракка Чурапчы күннэрин үөрүлэһэхтик аһыы дьаһала ыытылынна. Кэлбит биир дойдулаахтарбытын эҕэрдэлээн И.Н.Аммосов, Е.А.Борисов, И.К.Макаров тыл эттилэр. Ол кэнэ улуус талааннарын уонна Чурапчыттан тэрууттаах артыыстар улахан эҕэрдэ концертара буолла. Бу күнү уоттаах-куустээх дискотека тумуктээтэ.

Иккис күн сарсыардаттан министерстволары, государственнай комитеттары, тэриллэри кытта көрсүһүүлэр, дуогабар түһэрсиилэрэ буоллулар. Итини сэргэ "Кыайыы 50 сыла" спорт дыбарыаһыгар улуус хамаандата киин куоракпытыгар үөрэнэ сылдьар студеннар хамаандаларын кытта волейболга күрэхтэһиигэ ыытылынна. Киэһэ 5 чаастан нэһилиэктэр делегациялара бэйэлэрин түмсүүлэрин кытта көрүстүлэр.

Дьокуускай куоракка олорор биир дойдулаахтарбыт бу икки күн устата ыытыллыбыт дьаһалларга хоҥоруктук сылдьан, улуус күн бүгүҥү олоҕун кытта билсиһэн, алгас ахтыылаһан таҥнаран, үөлэсиилэхтэрин кытта көрсүһэн, астына-дуоһуйа сыныаннылар.

Бу дьаһал түһүнэн сиҥилии суруйуу хаһыат кэлэр нүөмэригэр бэчэгэтэниэ.

С.БОРИСОВА.

Даҕаччы санаатын этэр

АСТЫНАН КЭЛЛИБИТ

Биһиги, улуустан бэйиэ буолан республиканскай реабилитационнай киинигэ эмтэнэн, сыныаннан кэллибит. Бу киинигэ Юрий Павлович Степанов директордаах олус түмсүүлэх, хоҥтоох, эйэҕэс дьон үөлэлиилэр эбит.

Үс этээстээх дьиэҕэ үөтэнөрбитин кытта регистратор Мярина Надежда Владимировна уруулары-аймахтары көрсубуттуу илиитин үрдүгэр түбүрэн палаталарбытын булларда. Анал палаталарынан бырааһтар Н.Н.Петров, Ф.П.Максимов, Е.С.Ноговицына көрэн процедура анаатылар.

Дорообуйабытын туһсарар, чинчийэр, тебэ тымырын туруһун, биологическай точкаларынан ханна туох ыарыылааҕын быһаарар компьютер, техника өйөтүнэн туһаныллыбыт. Оноҕоһу ыраастыыр аппаратынан эмтэнньибит, озонунан эмтитиннэхаммытын ыраастаттыбыт. Тииститин боско ылларан, эмтэтэн, күүгэ биирдэ арааһа оттортон оҥоһуллубут чэйи истибит.

Араас омук аппараттара, тренажердара иккки этээһи толору тураллар. Онно Федот Павлович анаабынынан эмтэнэрин. Киниэхэ көмөлөһөн ЛФК инструктордара Спиридонова Л.Д., Степанова М.В. күн бүтүн суох ыарыһахтары эрчийэллэр, дьарыктыыллар, чөлүгүгэр түбэрэргэ туруулаһан үөлэлиилэр. Илиилэрин сылаанынан уҥуттуур, арчылыыр илбийэр аналлаах массажистар Валентина Прокопьевна, Надежда Егоровна, Татьяна Демьяновна чаҥы да ис дуоһаларын ууран эмтэнээччилэри махталларын ылыахтарын ылылар.

Үс этээһинэн сүүрэ сылдьан, эмтэнэр-сыныанар үсүлүөбүйаны тэрийэр сиэстэрэ-хаһаайка Е.Г.Еремеева киин биир тутаах үлэһитэ. Сменанан үлэлиир повардар астара суол-суол уларыйан, аһылык аайы сылаас-минньигэс бүлүүдэлэринэн күндүлээтилэр.

Сотору-сотору көрсүһүүлэр , биэнэрдэр ыытылыннылар. Коллектив бэртээхэй концерт көрдөрөн сүргэбитин көтөхтө. Е.С.Никитина салайаачылаах депутттар белэхтэрэ кэлэн эмтэнээччилэри кытта көрүстүлэр. Социальнай страховкалаах фондатын солбуйаачы председателэ Я.Я.Саввинов ыалдьыттаата, "супер-сокуон" чэрчитинэн ыйытыыларга эппиэттэри биэрэн ыарыһахтар астыннылар.

Чэбдигирдэр киинигэ үрдүк категориялаах бырааһтарыттан тохтоһуттаригэр тиийэ барыа да талыллан ылыллыбыт курдуктар. Айылҕаттан айдарылаах, идеэлэрин толору баһылаабыт, ыарыһахтарга амарах сыныаннарынан, суоллэринэн-амалларынан, кинилэр кыһалҕаларын-эрэйдэрин тугунан эмэ аччатыһар, мүлүрүүһэр аналлаахтарын оннолаах киирэн көрдүбүт.

Тарҕаһарбытыгар эмтэммит ыарыһахтар күүстэринэн махталбытын биллэрэн туран, кыахпыт тиийэринэн концерт көрдөрдүбүт. Дьиэбитигэр тоннөрбүтүгэр киин сэбиэдиссэйэ Е.В.Осипова улуустарынан ким ханна барарынан, автовокзал диспетчерин кытта быһаарсан, хас биирдии ыарыһаҕы үөрэ-көтө атаарда.

Республика бары улуустарыттан кэлэн эмтэнэр бэртээхэй киин баар эбит диэн бэйэбит улууспут дьоҥуттан билиһиннэрэбит. Баран эмтэниҥ, сыныаныҥ диэн ыҥырабыт.

Маннык бэртээхэй реабилитационнай киинигэ сүбэлээн, тэрийэн ыыппыт улууспутун социальнай страховкалаах фондатын филиала коллективыгар, сурунуур уполномоченнайдарга К.Д.Коркинаҕа, В.П.Филипповаҕа, ревизор П.Р.Кривошапкинаҕа махталбытын тиэрдэбит.

Е.И.Попова, Е.Е.Кривошапкин, Г.К.Софронов, Д.П.Местникова, Коля Оконешников.

Чурапчы.

"Виват - 2005"

ЧУРАПЧЫҤА–МУЗЫКА, ҮҤКҮҮ, СПОРТ КЭРЭ БЫРААҺЫННЬЫГА

Олунньу 19–20 күннэригэр улууспутугар быйыл иккис тегулун "Виват–2005" республикатааҕы спортивнай-бальнай үҥкүү турнира ыытылынна. Тэрийээччилэрэ: улуустааҕы муниципальнай тэриллии дьаһалтата, культура, үөрэх управлениелара, Чурапчытааҕы уонна Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолалар коллективтара.

Бастакы күн сарсыардаттан кыттаачылары көрсүү, регистрациялааһын кэнниттэн туга бэлэмнэнии дьарыкка анал биризмэ бэриллиннэ. Урутаан эттэхэ бу түүлгэ бүүс-бүүннүүтэ Чурапчы сэлиэнньэтиэхэйи культурнай-спортивнай комплекска (директор Е.А.Сивцев) ыытылынна.

Күнүс 15 часка саалаҕа араас ритмнэх музыканан, биир оннук хамсаныылаах паралар эргичийэллэрэ биһиэхэ, тыа сирин көрөөччүлэригэр сонун, көрүөктэн кэрэ. Быыныгар бу буолар "Виват–2005" республикатааҕы дьаһалы тэрийээччилэр, спонсордар туспарыттан иҥитиннэрэллэр. Дьэ, ол кэнниттэн күүгүлэхтэ түгэн үүнэр. Турнир үөрүлүүлэх чаһа аҥыллыбытын кэрэйэлиир киһи эрэ саныатын күүрдэр, долгутар ере кэтөөлүлүүлэх музыка . . . Ол дойдуолуунан хаалбит делегациялар парадтара саҕаланар. Дорообоннооктук аатынан Мэҥэ-Хаҥалас, Уус-Алдан, Дьокуускай куорат, Нам, Чурапчы икки хамаандалара "Чурапчытааҕы, Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай коллект[illegible] [illegible]үүр параларынан кидэннэр, киэҥ-куоҥ с[illegible] [illegible]ннарынан кинилэр буола түһэллэр. Быыныгар [illegible]остаах [illegible]аччаан дьон баалларын. Долгуйуу улакана ор[illegible]кинилэргэ биллэр.

Эҥэрдэ тыл бэриллэр бу турнир республикатааҕы тэрийэр комитетын председателигэр, улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйаачы А.С.Иустиноваҕа, Альбина Степановна хамаандалары, кэлбит ыалдьыттары баай историялаах Чурапчы сиригэр үктэммиттэриҥэн истиҥник эҕэрдэлиир, салгыы бальнай үҥкүү спорт биир элитнай көрүнэ диэн туран, маннык дьарыктар ыччаты оҕо эрдэхтэн чеп, доруобай олохчо, ой-саная өттүнэн сайдыылаах буоларга иитэр суолталарын чоҥулаан бэлиэтээтэ. Түмүгэр кыттаачыларга туһаайан: "Эйиги оҕус үгүс санаалаах, хорсун оҕолоргут", – диэтэ, хас биирдиилэригэр бу күрэхтэһиилэргэ ситиһиилэри баҕарда итиэннэ "Виват–2005" республикатааҕы спортивнай-бальнай үҥкүү турнирын аһыллыбытынан биллэрдэ. Саха Республикатын гимнэ осноноһуунан күрэхтэһии былаҥын хамаандалартан бастыҥнар күөрчүү кэтохтулэр.

Салгыы эҕэрдэлээтилэр: культура управлениетын начальника Д.Д.Попов, улуус дьаһалтатын спорка отделын салайаачыта М.Г.Кокуров. Саалаҕа ыҥырыллаллар турнир судейскай коллегиятын чилиэннэрэ. Кинилэртэн эҕэрдэ тылы ылбыт күрэхтэһии хылаабынай судьуйата, СР культуратын үтүөлүүх үлэһитэ, "Мозаика" оҕо ансамблын салайаачыта М.Сивцев, бүтүн манна норуоттар икки ардыларынааҕы "Азия оҕолоро" күрэхтэһиилэр кыттыылаахтара баалларын санатта, Чурапчытааҕы түүлгэҕэ үүс кыайыылары баҕарда. Парад кэнниттэн паралар күрэхтэһиилэрэ саҕаланар. Эмиэ бу күн "Развитие спортивного танца в Чурапчинском улусе и об организации Федерации спортивно-бального танца" диэн темаҕа семинарскай чаас ыытылынна.

Иккис күн – эрчиллэр бэлэмнэниилэр, күрэхтэһиилэр итиэннэ ыкайыыларын быһаарар түмүк көрүү. Программа быһыытынан 17 ч. кыайыылаахтары наҕараадалааһын. Ол күүтүүлэх быыс кэмэ үүнэр. Хамаандалар салайаачылара кэлиилэрэ-барыылара сымыйанньыта сүр, оҕолорун тэҥэ долгуйаллара хараҥа быраҕыллар. Бу биримэни туһанан кыттаачылары кытта сэһэргэһэн ылылыт.

Мэҥэ-Хаҥалас улууттан "Кыталык" ансамбль 17 оҕолоох хамаандата (салайаачы Н.Константинова) кытыннна. Паралартан Саша Готовцева уонна Рома Степанов 6–7 саастаах кырдьаанныр, уоллааннара 15–16 саастаахтар. Бу көрдөнүллүөр ирдэбил. Уус-алданнартан музыкальнай оскуола оҕолоро (В.Сивцева, М.Ермолаева) эмиэ 16 буолан кэлбиттэр. Бу оскуола I–II кылааһыгар дьарыктанар Юля Татаринова уонна Люда Мигалкина үҥкүүнэ өссө улуйаанҥа сылдьар хамнэриттэн, ол эбэтэр 4 саастыттан дьарыктаналларын этан соҕуттулар. Оҥу биэрэгэтээччи оҕо манна элбэх буолла. "Мин эмиэ, мин эмиэ", – диэн илиилэрэ чороҥнос. Улуустан кыттыбыт Дириҥнээҕи музыкальнай оскуола оҕолоро (А.Новгородов) 20-лэр, ол эбэтэр 10 пара. Оҕолор спортивнай-бальнай үҥкүүнэн 4-с сылын дьарыктаналлар. Итиннник "опытаактары" кытта бу күрэхтэһиигэ бастакы сылларын дьарыктаныаччылар баалларын умнубакка хаалыллар. Чурапчы сэлиэнньэтиттэн "Дьиэрэҥкэй" оҕо образцовай ансамблыттан (Е.Сивцева) 24 оҕо кыттар. Кинилэр үҥкүүнэн музыкальнай оскуолаҕа киирэн эрэ бэран эбэтэр 7 саастыттан дьарыктаналлар эбит. Билигин кэриэлэҕэ 4–5 күн дьарыктаналлар. "Саамай бастыҥ параҕыт кимиэхэй?", –диэбиккэ, Таня Хомподоева уонна Дима Аммосов "параны" аатталаттылар. Оҥу истэн турбут биир кыысчаан: "Уонна мин, оттон парам Дима Степанов", – диэччи буолла. Чобуо кыысчаанам Лика Эверстова, музыкальнай оскуола (III-с кылаас) үҥкүүнүта. Эрдэлээн эттахха, бу бэйэтин сүүһүгэр эрэнэр "пара" бүгүҥгү республикатааҕы турнирга биринстэхэ 6-с мөстэ буолбута. Нам Аллааныттан 4 оҕо (Р.Новгородова) кэлбит.

– Наһаа үчүгэй тэрээһиннэхэ. Быырыын бу көрүнүгэ республикатааҕы бастакы турнир Чурапчы Дириҥэр ыытыллыбыта. Оноо эмиэ кыттыбыппыт. Быйыл Дьокуускайга эмиэ бу күннэргэ чемпионнаах күрэхтэһии ыытыллыарыгар кыттыахтаахпытын хаалларан туран, кэллибит. Барыта 7 параны аҕалбыппыттан, 6-ра финалга тахсаннар, үөрүүбүт улакан. Оҕолору ыалларынан тарҕаппыттара олус табыгастаах. Тэрийээччилэргэ махталбытын тиэрдэбит, – диэтэ Дьокуускай куорат хамаандатын салайаччыта, судейскай коллегия чилиэнэ М.С.Соловьева.

Икки күннээх күрэхтэһиини паралар стандартнай программанан "Медленный вальс", "Венский вальс", "Танго" уонна "Квикстен", "Самба", "Ча-ча-ча", "Румба", "Джайв" үҥкүүлэриннэн түмүктүүллэр. Кинилэр саастарынан уонна спортивнай-бальнай үҥкүүгэ ирдэнилэр номинацияларынан быһаарыыннылар. Финалга киирбиттэриннэн бастакы уонна алтыс мөстэлэр аҕыйыллалар. Кыайыылаахтар Дипломунан, туоскэ кэтэр кэтэлинэн, ойдобуннуук бэлэҕинэн наҕараадаланаллар, ойдобуннуук хаартыскаҕа түстүлэр. Наҕараадаланаччылар хас биирдии таҥсыларын "ураа" хаһыанан, дохсун ытыс тыаһынан көрсүлүннэ.

Түмүкүү, бу улахан турнир иккис сылын сүрэн-хаттан туруулаһан ыытыт сүрүн тэрийээччи Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатын эдэр преподавателэ Айсал Прокопьевич Новгородов тэрийэр комиссияҕа, судейскай коллегияҕа, спонсордарга: улуус дьаһалтатын спорка отделыгар /М.Г.Кокуров/, ЧГФКСИ-га /ректор И.И.Готовцев/ хамаандалар барастэбиитэллэригэр махтанна уонна оҥу биэрэгэтээн Мактал сүрүтэкэ туттарда. Салгыы улууспутун культура управлениетын начальника Д.Д.Попов, кыттыбыт оҕолор тереппуттэрин аатталыттан П.И.Никонова, күрэхтэһии кылаабынай судьуйата бу үҥкүү, спорт быраабылыгар тэҥнэҕэх турнир ситиһиилээхтик түмүктэммитинэн эҕэрдэлээтилэр, иннинэтин ситиһиилэри баҕардылар.

– Оҕолорбут маннык улахан түүлгэҕэ кыттыбыттарыттан долгуйдубут, астынныбыт. Биһиги белэхтэр үс парахтаах финалга тахыста. Ол курдук, Туяра Жиркова, Таня Никонова бэйис, Таня Хомподоева, Дима Аммосов уонна Лика Эверстова, Дима Степанов алтыс мөстэлэри ылылар. Оҕолорбут бу бастакы улахан ситиһиилэрэ. Иннинэтин даҕаны оҕо үүнэригэр, сайдарыгар маннык бары өттүнэн көмө-тирэх буолар өйөбүл хайаан да наада. Ордук улуус өттүттэн, – диэтэ күрэхтэһии дьиэ-уот туһунан-амтанын билбит өссө да ол долгуйдутун аһара илик тереппут Полина Иосифовна.

Манна даҕатан эттахха, Чурапчы улууһуттан Дириҥнээҕи оҕо музыкальнай оскуолатыттан 18 оҕо финалга тахыстылар, кинилэртэн "Юниоры-1" "Спортивные надежды" группаҕа Алена Оконешникова, Сеня Кузьмин бастакы,эмиэ бу пара "Юниоры-1" "Открытый класс" күрэхтэһиигэ иккис, атын көрүнүннэргэ Таня Кузьмина, Петя Луковцев уонна Сардаана Посельская, Ваня Луковцев иккис мөстэлэри ылылар. Күрэхтэһии туорт бөлөҕүнэн ыытылынна: "Первые шаги", "Начинающие", "Спортивные надежды", "Открытый класс".

Өссө биири санатар тоҕоостоох. Ол курдук, турнир күүгү ылдьыттара– уруут эмиэ "Кыталык" ансамблга дьарыктаммыт Людмила Николаева уонна Михаил Платонов паралара (2004 с. "Хобби кылааска" республика чемпионнара) манна элбэх кэрдэрүлүөх үҥкүүлэри бэлэхтэбиттэрин бары да умсугуйа көрдүбүт, оттон оҕолорго бу бэйэт үрдүк маастарыстыба оскуолата буолбута саарбахтаммат.

С.СМИРНИКОВА.

Хаартыскаҕа: күрэхтэһии тутаахтара.

УЛУУСПУТ САЙДЫЫТА – БАРЫБЫТ ИНТЭРИЭСПИТ

Күнду быыбардаччыларым, биир дойдулаахтарым ! Эйиги итэҕэлгитин сүгэн Ил Түмэн депутатын быһыытынан икки сыл үлэлээн кэллим. Ити кэм устатыгар төрөөбүт улууспут сайдыытын уустук дьыалҕатын араас түүмэхтэрин быһаарар суолталаах үгүс көрсүһүүлэригэр элбэх кэпсэтиилэргэ, мунньахтарга алтыстыбыт. Ол эрээри, уопсай түбүктэр быыстарыгар ирэ-хоро кэпсэлгэтэх түгэннэр үгүс буолуохтара. Онон уонна бэйэм үлэлээбит да кэмнэрбэр сыана биэрэн, үлэм түмүнан хаҥыат нөҥүө билиһиннэриэхпин баҕарабын. Маны таһынан, Россия государствотын, Саха сирин сайдыытын олус уустук кэмнэригэр хайдах дьаһанан производство кадыгыбын үрдэтиэхэ, олохтоох бэйэни салайыныыга киирдэхэ, үбү-харчыны огоруону хайдах тэрийиэххэ, үбү-харчыны огоруону хайдах хаҥарыахпыт, субэлэһиэхпин сөбүгэр санаа атастаһыахпын, субэлэһиэхпин баҕарабын.

ААО "ТҮЙМААДА - НЕФТЬ" ҮЛЭТИТТЭН

Сүрүн үлэм – тыа сирин ыччатынан хаччыйыы. Тэрилтэ бастаан тэриллэриэхтэр "Түймаада" УПК филиалын, кэлин бэйэтэ толору бырыаллаах государственнай унитарнай тэрилтэ быһыытынан үлэлэбит. СР Правительствотын дьаһалыгар олоҕуран, 2004 сыл от ыйын 1 күнүттан аҥаас акционернай общество буоллубут. Акционардар барыта республика бас билиитигэр бааллар. Бүгүҥҥү күнүгэ Саха сирин үрдүнэн, уопсайа 28 АЗС-ны, Бүтүү бөлөх, Халымаа, Хаптаҕайа, Нам, Торнай уонна илин эҥэр улуустарыгар, оҥу тайанан Алларааа Бэстээхэ нефтебазаны үлэлэтэбит. Сүрүннэн бааннартан кредит ылан, уматыны аҕалан тыа сиригэр үлэ харгыстаммат балаһыанньатын тэрийэбит. Аҥаастаа навигациянан барыта 55,7 тыс. тонна уматык аҕалыллыбыта. Тыа сирин сайыннарыы Президентскэй Программа чэрчитинэн, улуустарга автозаправкалар ситиммэрин кэҥэтиигэ депутат быһыытынан туруорсан, Ил Түмэн уурааҕынан государственнай гарантия көрдөрөн, 30 мөл. солк. кредит ыллыбыт. Онон үлэбит хайысхатын өссө кэҥэтэр былааннаахпыт.

Күн бүгүҥҥү турбутунан, Чурапчы улууһун үрдүнэн алта АЗС баар. Уматыны аҕалыыга бөлөм харчы суоҕун быһыытынан, эйиги тыа сирин дьоно, уматык ийин кэмигэр төлөөн иэрэгитигэр баҕарабын.

ДЕПУТАТСКАЙ ҮЛЭМ ПРОГРАММАТЫНАН

Депутаккка кандидатынан турарбар, мин "Түймаада - Нефть" күрдүк улахан тэрилтэни салайыыны тэҥэ общественнай үлэни-депутатскай эбээһинэни дьүөрэлэн, кинилэр хардарыта толорсон ордук кадыгыстаах буолалларыгар соруктанан быһаарыы ылыммытым. Босхоломмут депутат буолуо суохтааҕым быһыытынан, бу икки улахан үлэни тэҥнэ ылынар, уустуга эрдэттэн биллэр этэ.

Депутатскай программабын оҥосторбор итини үчүгэтээбитим. Улуус, нэһилиэктэр дьаһалталарын, урукку өттүгэр производство, салалта туһаах салааларыгар үлэлэбит опыттаах дьоннору, инники күөнүгэ сылдьар эдэр ыччаты, куоракка араас салааларга үлэлиир, кизи туттар дьонюрбутун түмүүнү сүрүн соруктуунан ылыммытым. Бары күүстүүн, өйбүүн-санаабытын, сатабылбытын түмэхпитинэ, улууспут сайдыы билиҥҥи уустук кэмигэр республикаҕа биир дьоһун миэстэни ылыахтаах.

Үлэм программатын киининэн буоллаллар: тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар биир бөдөҥ улуус буоларбытынан, бородуукуоскуйаны улаатыннарыы, хаачыстыба өттүнэн туһсарыы, соҕотоҕолка ситимин кооперативнай төрүккэ олоҕуран өссө сайыннарыы итэҕэһэ ҕаһыан, уунан, электроэнергиянан хаччыйыыга, суоллары туһсаран оҥоруога Президентскэй Программаҕа сөптөөх миэстэни ылыы. Дьиэни-уоту туттуга эйбэх сыллаах кредиттэри тардыы, бюджет эйгэтин үлэһиттэрин үлэлиир уонна олорор усулуобуйаларын туһсарыыга сыаллаах үлэни тэрийиии, бэйэни салайыныыга киириинэн сибээстээн ис хыахтары тардыыга сүрүн болҕомтону ууруу, предпринимательстваны өйөөһүн, эдэр кадрдары иитии, ыччат дохуоттаах салааҕа үлэлиир суолун көрдөөһүн күрдүк боппуруостар буолаллар. Сыал-сорук боростуой уонна дьэҥкэ: улууспут сайдар уонна ылыммыт тэтимэрин ыһыктыбатыгар, дьон үөрэхэр, үлэлиир уонна дохуот киллэриэхэ сөптөөх усулуобуйатын тэрийии, төһө кыалларынан дьон кыһалҕатыгар быһаччы көмөлөһүү.

Үөһэ этиллибит барыта чопчу биир улууска туолуута уустук, ол кыаллыбат даҕаны. Онон, сокуоннары оҥоруога, тыа сирин интэриэһин иннинэ күөнүгэ аннаа сатаһын уонна боппуруостары бэлэмнии комитеттар мунньахтарыгар, парламентскай истиилэргэ, правительственнай чаастарга туруулаһыы депутат сүрүн иэнэ. Бу элбэх тэрээһини эрэйэр дьаһалга табаарыстыы сыһыан, үп хамсаһынын билии-көрүү, кэмигэр түбэтиннэрии о.д.а. күрдүк быһаарар тугэннэр элбэхтэр.

ПРОГРАММАН ТУОЛУУТУН ХААМЫЫТА

Салалтаны уонна норуоту, эдэр саасты уонна ер сылларга мунньуллубут баай опыты улуус сайдыытын быһаарыыта туһаныы болҕомтоҕо уурулунна. Ол күрдүк, Дьокуускайга өссө 1994 сыллаахха тэриллибит биир дойдулаахтар түмүүлэрин үлэтин сайыннаран, салаллыытын сыдьамсытан бизнэсбит. Сүбэ Сэбиэтигэр хас нэһилиэк ахсыттан түмүүлэр баһылыктара киирдилэр. Кинилэр дойдуларын кытары быһаччы сибээһи тута оҥороллор, барыы үөскүүр проблемалары, сэмэй ситиһиилэри, араас боппуруостары болҕомтоҕо илдьэ сылдьаллар. Ол түмүгэр, бу сылларга улуус салалтата уонна үлэлэит дьоно республика киинигэр олорор биир дойдулаахтарын кытары ыкса сибээһи олохтоон, биир сыалга-соруукка баланча түмүстүлэр. "Үтүө дьыала" хамсаһын чэрчитинэн ас нэһилиэк ахсын ыытыллар тутуулларга биир дойдулаахтарбыт ой-санаа, үп-харчы, матырыйаал өттүнэн тирэх буоллаллара бөлүччулаах суолта үктэммит күрдүк буолла уонна үгэскэ кубулуйда. Искусство, духовность, наука, культура, спорт о.д.а. эйгэтигэр үлэлиир барыы кизи туттар дьоммут ой-санаа өттүнэн оҥорор көмөлөрө кэҥэтэ. Маны таһынан, кулут да, нэһилиэктэр да ыһыахтарыгар, араас тэрээһиннэргэ дьаһалларгa хардарыта сылдьыбыт кэҥэтэ. Ити барыта биһиги, чуҥнылар, түмсэр, биригэ айанныыр суоллардыт кэҥэ аартыыка кубулуйар кэскилэ буолар.

Программабар республика иннинэн, сиртэн хостоноор баайтан тыа сирин сайдыытыгар үп бэриллэр буолуутун ситиһиигэ болҕомто уурулуута бу хаймыаҕа хамсаһыннар баалларе. Ол курдук, "Алларааа Ленскаяны" ААО биһиги улууспутугар Д.П. Коркин аатынан Спортивнай Албан аат музейын дьиэтин, Чурапчы орто оскуолатын капитальнай өремүөнүн уонна Телэйгэ таас оскуола дьиэтин ууруон туттарда. Итинн таһынан, "Горизонт-РТ", "Якутуголь" курдук улахан тэрилтэлэр баланча көмөлөстүлэр.

Айылҕа гаһа Чурапчы сиригэр 2009 с. кэлиитин хаччыйарга, газ тиийбэт сиригэр чоҕунан оттуукка көһүү, суоллары туһсаран оҥоруу, аныгылыы ирдэбилгэ сөп түбэтэр дьиэлэри эдэр специалистарга туттуурга эйбэх сыллаах кредиттэри хаччыйыы–бу барыта Программабын олохтоох киллэрии хайысхатынан буолар. Маннык өссө да үтүмэннэхэ үлэ күүтэр.

Тыа хаһаайыстыбатыгар Президентскэй программа сүнньүнэн үгүс үлэ-хамнас барар. Мэнэ биһиги бары түмсэн уонна биир дойдулаахпыт, СР Правительствотын председателэ Е.А. Борисов көмөтүнэн эйбэҥи оҥордубут уонна өссө да эйбэҥи оҥорор кыах баар. Сүөһү уонна сылгы ахсаан өттүнэн туруктаах буолуутун ситистибит, соҕотоҕолка боппуруостарыгар сөптөөх опыт мунньулунна. Сир үлэтигэр хаальыны ситиһиннэрэргэ хамсаһын таҕыста. Оҕуруот аһын үүнэриигэ баар кыахтар ситэ уйуоттана иликтэр.

СЭМЭЙ СИТИҺИИЛЭР

Биир дойдулаахпыт, СР Правительствотын председателэ Е.А. Борисов дьаһалынан министерстволар, тустаах ведомстволар сирэй салайаччылара улууска тахсан быһаччы үлэлээн, тыын суолталаах боппуруостары уөрэтиспиттэрин түмүгэр улууспут сайдыытын программатын ылыммыппыт. Ити тула улуус дьаһалтата, активэ, үлэлит дьоно-сэргэтэ уонна депутаттара биригэ түмсэн үлэни тэрийэн кэллибит. Ол түмүгэр: икки сага таас оскуола,бальыыһа бастакы уочарата, Мугудайга пищекомбинат, пенсионнай управление дьиэтэ тутуллубуттарын уонна Чурапчы орто оскуолатын 70 мөл. солк. суумалаах капитальнай өремүөнэ кылгас кэмнэ толоруллубутун балаатизиоз сөп. Суолу тутуурга үлэ иккиэ хайысханан саҕаланна.

ӨЙ-САНАА, МАТЕРИАЛЬНАЙ ӨТТҮНЭН КӨМӨЛӨР

Депутат бириэмэтэ[illegible]ааберэннаахпыттан миэхэ нэһилиэктэр, тэрилтэлэр с.Д.В.Павлов, [illegible]а уонна биирдиилэн кыһалҕаахтар олус элбэхтик [illegible] Е.Д.Поп[illegible]ылар. Биллэн турар, барыы боппуруостары барытын быһаар[illegible]хайдах да кыаллыбат, ол гынан баран дьоммор-сэргэбэр төлө кыалларынан көмөлөһө сатыыбын.

Кэлин сылларга төрөөбүт улууспар бэйэм уонна тэрилтэ кыаҕынан спонсорскай көмөнү баланча оҥоробут. Бу үлэҕэ көмөлөһөр баҕалаах кыахтаах тэрилтэлэри, дойдотору эмиэ кытыннардыбыт. Онуоха маннык холобуру аҕалыахха сөп. Нэһилиэктэр тэрийэр-маассабай үлэлэрин туһсарар сыаллаах күрэхтэһиилэргэ, үбүлүөйүнэй ыһыахтарга Чаҥар , Чыаллара нэһилиэктэригэр УАЗ массыналар бэриллиилэр, Кытаанахха стоматологическай кабинет туруорулунна. Чурапчы сэлиэнньэтигэр Ойуунускай уулуссаны сырдатыыга, Хадаар сага үйдээнигар итиэтэр ситим матырыйаалын буларга, Мугудай, Арылаах, Баксы, Чыаллаҥа, Сылаан уонна Хайахсыт нэһилиэктэригэр араас дьаһалларга уонна улуус киинигэр тутуллар Кыайыы скверигэр үбүнэн көмө оҥоһуллуна.

ОБЩЕСТВЕННАЙ ХАЙЫСХАЛААХ ҮЛЭ

Саха төрүт дьарыгын пропагандалыыр сылгын 2002 сыллаахтан "Байанай" сурунаалы кылабынай редактордаан таһаартарабын. Аҥаастыт сылгын "Илгэ" сурунаалы тэрилтэ иннинэн ылан бэлэхтээн таһаарар дьиэ тэрийэн үлэлэтэн эрэбин. Бу дьиэ соруга дьэҥкэ : тыа дьонугар субэни-аманы тэрийии, сага саҕаалаһыннары пропагандалаабын, тыа сирин бастыҥ үлэһиттэрин опыттарын тарҕатыы, үрдүк технологиялаах тыа хаһаайыстыбатын производствотын миэстэҕэ тэрийиигэ көмөлөһүү буолар.

Сахалар бэргэн ытаччылаарыннан биллэллэрин быһыытынан, бүлүт саатынан ытыы сага көрүүгүн – спортинг республикатаабы федерациятын тэрийдибит уонна бу сыыларга эйбэх күрэхтэһиини ыытыбыт.

Үгүс бириэмэбин Дьокуускай куораттаабы Чурапчылар түмсүүлэрин председателин быһыытынан тэрээһин үлэлэригэр аныыбын.

ИТЭҔЭСТЭР УОННА КӨТҮТТҮҮЛЭР

Бастакытынан, бириэмэ тиийбэтинэн быыбардаччыларбын кытары көрсүһүүм олус сэдэхтик депутатскай үлэм биир сүрүн итэҕэһинэн аҕаабын.Хамнастаах үлэм үбү-харчыны булуута уонна тэрээһин өттүнэн үгүс командировкаалыс буолан уустуугу үөскэтэр. Онон, үлэ атын форматын толкуйдуохха сөп. Холобур, эрдэттэн сөптөөхтөн куораккa көрсүһүүхэ сөп, миэстэҕэ тэрээһиннэгэ итэҕэллэх дьонум көмөлөһүөхтэрэ. Итинник көрсүһүү үлэ хаамыытын хонтуруоллаабын, үөскэтэр проблемалар тула ирэ-хоро кэпсэтиигэ,субэлэһиигэ кэдьүүстэах буолуо. Эйиги тыын диирэгит буолла?

Иккиһинэн, тыа сирин сайдыытын төрүт боппуруостарын сокуон өттүнэн хаччыйыыга миэстэттэн этиилэр суохтарын кэрэтэ. Манна биргэ үлэлэһии форматын булаахпытына табыллар. Аны сокуон туһу этэриэн эрэ салаллан, устунан " най" баран билиттэн-көрүүттэн хаалан хаалар олох өлүүгэ холобурдаах дьыала буолан иһиэҕэ. Онон, күнду быыбардаччыларым, хаанык сокуоннар миэстэҕэ наадаларын билэр дьон буоларгыт быһыытынан, этиилэргитин чопчулаан киллэрдэргит үлэбэр туһалаах эрэ буолуо этэ.

Үсүһүнэн, итэҕэс да буоллар тыа сиригэр көмөлөөх сокуоннар, уураахтар, программалар баалларе да, оны тыа дьоно күннэҕи түбүккэ утуйбуттарын соччо билбэттэр. Онон, баар сокуоннары туһаныыга, үлэни чопчу туохтан саҕаныыры быһаарсыыга биригэ ыстыыбыт. Бир тылынан этэхэ, политическай уонна социальнай активностыт мөлтөх, өссө да үлүкэ иликпит.

Төрдүһүнэн, республика салалтатын араас таһымнаах үлэһиттэрин командировкаларын түмүгүнэн, боротокуоллар толоруллуттара олус элбэх. Оны олохтоох киллэриини ситиһиигэ болҕомтоҕо ылыахтаахпыт. Ол курдук, Дьокуускайга, Ленскайга, Нам, Чурапчы, Хаптаҕайа, Бүтүү, Хаҥаластаах, Мэнэ, Горнай, Бэстээхэ, Ытык-Кыыл, Кэбэйи, Хаптаҕайа, Ньурба, Сунтаар, Мэйик, Таттаа, Амма, Чаҥылыы, Сунтаар, Ньурба

НОРУОТ ХОРСУН БЫҺЫЫТА ӨЛБӨӨДҮЙБЭТ

БОЛУГУР (АММА) НЭҺИЛИЭГИН СЭРИИ КЭМНЭРИНЭЭҺИ ОЛОҺУТТАН

Сэрии саҕаланыыта нэһилиэккэ 5 колхоз баара: Фрунзе, Тельман, Димитров, Чапаев аатта рынан уонна "Ыалдьаа ыллыга" диэн. Барыта 126 ыччат Аҕа дойду көмүскэлигэр атаарыллыбыта. Кинилэртэн 48 буойун төрөөбүт-үөскээбит түөлбэлэригэр төннүбэтэхтэрэ. Уоттаах сэриигэ кыттыбыт, этэҥҥэ биитэр баһыран-үүтүрэн кэлбит 55 киһиттэн фронтка ылбыт эмсэҕэлэһиннэриттэн Г.К.Григорьев, И.Д.Дыдаев, В.Д. Егоров, Г.Д. Егоров, К.С.Евграфов, Е.М. Христофоров, С.Т. Ядрихинскай аҕыйах сылынан ыалдьан олбуттэрэ.

Болугур уоллаттара иннинэ кирбиигэ сылдьан биллэр-көстөр гына, аатта рын-суолларын туһэн бисэрбэккэ сэриилэспиттэрэ. Лейтенант Я.И. Харитонов Сталинград диэки чугуйа-чугуйа өстөөхтөргө үгүс хоромньуну оҥорсубута. Кини 11-с баһырыыстыгар Дон өрүскэ 1942 сыл балаҕан ыйын 29 күнүгэр өлбүтэ. С.Ф. Абрамов, Н.Н. Герасимов, П.И. Диодоров, И.Д. Егоров, П.С. Петров, В.П. Сысолятин, А.С.Романов хорсуннук сэриилэспиттэрэ. И.П. Андреев 242-с горно-стрелковай дивизия 900-с горно-стрелковай полкатыгар Советскай Союз Героя биир дойдулаахпыт С.В. Достоваловы кытта, М.Д.Гермогенов 356-с гвардейскай стрелковай дивизия 1181-с гвардейскай стрелковай полкатыгар Советскай Союз Героя биир дойдулаахпыт К.К. Краснояровы кытары биргэ сулууспалаабыттара.

"Кыһыл сулус" орден кавалера Д. Г. Васильев сэрии хонуутуттан оройуоннаабы "Социализм суола" хаһыакка:" ...үс сыл устатыгар мин пушкам уотунан өстөөх 75 орудиета, 3 блиндаһа, 81 миномета, 4 пулемета, 100-чэкэ салаата уонна офицера суох оҥоһулунна..." – диэн суруйбута. Кини ити Сталинград, Рига куораттар, Витебскэй бөҕөргөтүүү, Арктика Длинаны туораһын иһин оҥорбут хорсун быһыыларын туһунан суруйар.

Д.Г. Васильев убайа кыһыл бартыһаан Илья Васильев аатынан үөскээбит, олорбут үлэлээбит дойдутугар кинини кэриэстэн "Ыалдьаа ыллыга" диэн колхоз тэриллибитэ.

Тельман аатынан колхозтан сэттэ ини-бии Диодоровтар ыҥырыллыбыттарыттан Алексей, Прокопий Диодоровтар эргиллибиттэрэ. "Ыалдьаа ыллыга" колхозтан биэс ини-бии Кожуровтартан биир, Чапаев аатынан колхозтан ыҥырыллыбыт алта Фоминнартан иккиэн эргиллибиттэрэ.

Сэрии кэмигэр нэһилиэктэн 191 киһи дойдуларыгар "фронт туһа" диэн үлэлээбиттэрэ. Кинилэр тыыл ветераннарын аатын ылбыттара. "Память" кинигэҕэ кинилэр аттара көмүс буукубаларынан суруллан турар. Бэрт аҕыйах киһини ахтан аанныбын: А.С. Абрамов, П.С. Андреев, Д.Т. Аржаков, М. С. Анемподистова, К.Д. Гермогенов, Е.С. Дьячковский, М.М.Дьячковский, Г.С. Дыдаева, Р.И.Константинов, Н.А. Кожуров, В.В. Игнатьев, Г.А. Михайлов, И.Д. Павлов, М.В. Павлов, Е.П. Сергеев, М.С. Слепцова,В.Х. Павлов, М.Д. Сидоров, Г.М. Христофоров, М.И. Егорова о.д.а.

Билигин Болугурга, атын сиргэ олороччулары киллэрэн туран, сэриигэ, үлэ фронтугар кыттыбыт 10 киһи, 35 тыыл ветерана баалар.

Нэһилиэк салалтата, нэһилиэнньэ Кыайыы 60 сылынан иннинэ кирбиигэ, үлэ фронтугар уонна тыылга үлэлээбит биир дойдулаахтарын кэриэстиир, өйдүүр гына араас үлэлэри тэрийэн ыытар. Ол курдук, бу олунньу ыйын сылдьар олороБун, ветеран?" месячник ыытыллар. Ити чэрчитинэн, үс сэриилэспит ветераныгар, үс сэрии оҕдоботугар тэриллэр күүстэринэн биирдии оттук мас босхо киллэрилиннэ. 80 саастарын аастыт тыыл 35 ветерана оскуола оҕолоро тимуровскай кемоҥу оҥороллор. Саас, халлаан сылыйар, сэриигэ барбыт буойуттарга анаммыт паматынныык саҥардыллара, ... сэриигэ барбыт буойуттарга анаммыт паматынныык саҥардыллара, ... түлгэтэ бэргүллэрэ былаанныанар. Маны сэргэ, саҥа тутуллар балыһа ... нэриллиэхтэх, цифровой АТС дьиэтин тутуу бырайыактанар.

Егор ЯДРИХИНСКАЙ,
нэһилиэк дьаһалтатын баһылыгын солбуйаччы,
Николай МИХАЙЛОВ,
ветераннар Советтарын председателэ.

Нэһилиэккэ олорор сэрии ветераннара

Гермогенов Г.С.
Берлини ылсыбыта

Фомин С.Г.
Япония сэриитэ

Ядрихинскай А.Ф.
Япония сэриитэ

Нэһилиэккэ олорор үлэ фронун кыттыылаахтара

Лыткин М.Т.
Алдан аэропорта

Саввин В.К.
Тикси речпорта

Саввин Н.Е.
сылгы үүрүүтэ

Бойобуой орденнаахтар

Абрамов И.З.
Албан Аат 3 ст.

Аммосов Е.Г.
Албан Аат 3 ст.

Андреев И.П.
Албан Аат 3 ст.

Герасимов Н.Н.
Кыһыл сулус

Диодоров П.И.
Кыһыл сулус

Дьячковский П.Д.
Албан Аат 3 ст.

Егоров И.Д.
"Кыһыл сулус"

Константинов Ф.С.
Албан Аат 3 ст.

Павлов И.М.
Албан Аат 3 ст.

Романов И.М.
Албан Аат 3 ст.

Сысолятин В.П.
Аҕа дойду сэриитэ

Фомин Г.П.
Аҕа дойду сэриитэ

Васильев Д.Г. – "Кыһыл сулус"

Бойобуой мэтээллээхтэр

Абрамов А.А.
"Хорсунун иһин"

Абрамов С.Ф.
"Хорсунун иһин"

Васильев М.Г.
"Хорсунун иһин"

Гермогенов М.Д.
"Хорсунун иһин"

Евграфов К.С.
"Бойобуой үлүгэрин иһин"

Егоров С.Д.
"Хорсунун иһин"

Константинов И.Т.
"Берлини ылыы иһин"

Мордускин П.П.
"Бойобуой үлүгэрин иһин"

Николаев И.И.
"Бойобуой үлүгэрин иһин"

Ноев В.Д.
"Хорсунун иһин"

Петров И.С.
"Хорсунун иһин"

Фомин Н.В.
"Берлини ылыы иһин"

Советскай офицердар

Абрамов А.А.
лейтенант

Петров Н.С. 1
лейтенант

Харитонов Я.И.
лейтенант

Кэпсиэхпин бэҕарабын

ҮЙЭТЭ ДА УҺААТА, ҮЛЭТЭ-ХАМНАҺА ДА ҮТҮМЭН

Күн аайы кэриэтэ көрсөр, улаханнык убаастыыр, себулүүр кыйым Чурапчы сэлиэнньэтигэр олорор Николай Григорьевич Кривошапкин бу күннэргэ 80 саалын туолла. Эттэххэ дөбөҥ. Барча ытык саастаммыт аҕа баһаарыгыт, хайҕаабыт саналаах, күн бүгүн тибиргэччи тирэнэн кэлэ-бара сылдьыстана, күлэн-үөрэн күлүмүрдүү, кэпсээн-ипсээн күөдьүйэ сылдьар, ессо кыйыҥ маастарга кандидат буолан дуобат тумара толоонугар бэртэри кытта измэх мастыы эрийсэн, үүс күрэхтэһиилэргэ ыраах-чугас барбыта-кэлбитэ эрэ баар буолан иһэр, ыһыы кыйы ыыттан да көрбөтөбүн, кытаҕас кыйы кылаана да кыларыйбатаҕын күрдүк . . .

Ныукулай аҕыс уонуган маннык сэргэхтик сылдьара, үйэтэ уһаабыта эрэ буолбакка, олорон кэлбит олоҕо ордук сэҥээрдэр, кэрэхсэтэр. Быһата, кыйы саалыынан хамнаммакка, үлэтинэн-хамнаһынан сыаналаах диэн эҥин Николай Григорьевичка оруобуна барар, сөрө-сөп түбэһэр.

Кини Хатылы аҕыс оҕолоох ыалын улахана. Оччотооҕу олох сиэринэн даҕаны, ыраатыттан үлүө эриллэн улаатыта. 12-лээҕиттэн үөрэнэрин быыһыгар колхозка сир тартарыытыгар, лобогрейканан бүрдүк быыыытыгар, Нуоталаҕа тийиэ оттоохуҥҥа тэҥүү үлэһит буолбута.

Хоту көҥөрүлүү кэмигэр дьонун кытта Бүлүҥҥа тиийбитэ. Онно 1942 сыл баҕаран ыйын 25 күнүгэр Күмах Сурт кэпилиэгэр суулла түрар таас хайа анныгар түүн тиийэн сүөхэммиттэрэ. Иги сыл алтыннытыттан нөҥүө сыл мам ыйыгар диэри таба ыстаадатыгар бостуктаабыта. Балтараа тыыныгна табалаах ыстаадаҕа бөрө дойдулааҕа Литвинцев Семен Николаевичтыын иҥэн буолан.

1943 сыл мам ыйыттан 1946 сыл алтыннытыгар диэри сайынын өрүс кумахтарыгар 250–300 метрдээх мунханы, кыйынын Лаптевтар муораларын арыытыгар 25 метрдээх илиминэн балыктаһыҥнга сылдьыбыта. Саас аайы күлүн түгэрдэн бүттаабыт балыктарын балтарда кэстөөх сиргэ салаасканан таһаллара, онно туутуллара, таарыйыллара уонна Хотуту муораҕын фронтка ыытан иҥэллэрэ. Иги эйэ, түөрт кыйыннаах саас буолар. Күүс өттүнэн хоту көҥөрүүгэ киирбит Чурапчы ороҕуонун дьоно – балыксыттара 320 тыл. центнер балыгы бүттаан государстваҕа, фронтҥа туттараннар бөйэлэрин харистаммакка үлэлэн улахан патриотизмы көдөрдүүлэр диэн оччотооҕу тыа хаҺаайыстыбатын министрэ Т.Г.Николаев "Хотугу сулус" сурунаалга суруйан турардаах. Итиннэ Николай Григорьевич киллэрбит кылаата эмиэ баар.

1945 с. мам ыйыгар Мууспаах муораттан Күмах Суртарыгар салаасканан утуйар таҥастарын, өйүөлэрин сөпөн уонча буолан айаннаан иҥэн Трофимовскай дэриэбинэтигэр хоно сытан Кыайыы буолбутун истибиттэрэ, үөрүү-көтүү бөҕө буолбута, нөҥүө күнүгэр өрөөбүттэрэ. Итиннэ Николай Григорьевич 20 саастаах.

1944 сыллан кырдьаҕастар, кыаммыттар дойдуларыгар төннөлөрүгэр, оттон эдэрдэр балык булдуталгын үлэлиллэригэр дьаһал баара. Онон Нукулай Бүлүҥҥа барыта 6 төгүрүк сыл сылдьыбыта, ол эбэтэр 1942 с. атыырдыах ыйыттан 1948 с. балаҕан ыйыгар диэри. Итиннэ 4 сылын кыйыннары-сайыннары сыгыннаах илиитинэн мууспаах, тымныы уҥуу булкуйбута, биир да өрөбүлэ суох.

Хоҕуттан 1948 с. балаҕан ыйыгар кэлбитэ, алтынныттан "Кыйыл ыллык" колхозка производствоҕа үлэлээбитинэн барбыта.

Дьокуускайдааҥы механизация оскуолатыгар үөрэнэн Чурапчытааҥы МТС-ка ХТЗ, СХТ-"Нати", ДТ-54 тракториарга трактористаабыта. 1950–1958 сс. тракториҥынан, С-4 бөйэтэ хаамар комбайнҥа механик-комбайнерунан үлэлээбитэ, сезонҥа 350 гектары быстарбыттара. 1957 с. трактор сөпөр, агрегатыгар бөйэтэ мотуордаах улахан "Сталинец-6" комбайнынан сезонҥа 410 гектары быстартыы сылдьыбыттара, гектартан 25 центнерга тиийэ сэлиэнньэ, дьэлимиэн буддуку хомуйбуттара. Кылгас кэмнэ биэс хогуурдаах бөйэтэ хаамар от оксоҕо эмиэ үлэлээн ылбыта, МТС-ка автомеханигы да сөпбуйбута.

– Оччолорго МТС кылаабынай инженерэ Жженых В.А. тэриллэрэ албах механизаторскай кадр баарын үрдүнэн, миигин наар саҥа кэлии уустук техникаҕа эрэнэн үлэлэтэр эбит. Онуу билигин кырдьан олорон саныыбын,– диир Николай Григорьевич. – МТС коллектива үлэҕэ да, сынньаланнҥа да олус кэхтээҕэ. Итиннэ мин тоҕус сыл устата уус-уран самодеятельноска актыыбынайдык кыттыбытым, үксүн салайаччы буоларым. Нэҥилиэктэргэ гастроллуурбут, устэ Дьокуускайга ороҕуонтан фестивальга кыттыыллыт.

Улахан олох остуоруйата да уһаан-тэнийэн иҥэр. Сэҥэргэнэччим кэпсээнэ субуллан олорор.

– 1958 сыллан Н.Д.Субуруускай аатынан колхозка бастаан механигынан, кэлин тутар-монтаахтыыр бириигэдэ бириигадыыринэн, партком чилиэнинэн1962 сылга диэри үлэлээбитим,–диир кини салгыы. – 1962 сыллан үс сыл үөрэнэн Дьокуускайдааҥы советскай-партийнай оскуоланы бүтэрэн зоотехник идэтин ылбытым уонна дойдубар ССКП XXII съиэһин аатынан колхоз Дьөрдуулаах аҥаастаҕын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитим.

1967 сыллан Николай Григорьевич – Н.Д.Субуруускай аатынан совхоз рабочкомун председателэ. Биэс кэнилиэк профкомнарын түмэн салайар. Бу сыл партия райкомун бюротун уураахынан кадры бөҕөргөтүү бөрөхтөрүнэн ыытаннар "Сельхозтехника" холбоһуор механизированнай этэрээт начальнигынан, партийнай тэриллэ секретарынан, кылгас кэмнэ холбоһук управляющайын сопбуйаччынан үлэлиир. Мах-этэрээт үксүн мелиоративнай үлэни ыытара: сир оноҕоотунан дьарыктанара, бүтүн үрэхтэри тэрдүттэн тупсаран хоруйаларын онгороро. "Олус таһаарылаахтык, табыллан үлэлэбиппит, онуоха механизированнай кадрдарбыт ууганнаах улахан оруолу ылбыта",–диэн Николай Григорьевич билигин даҕаны астына ахтар.

1971 сыллан Хатылы сельсоветын исполкомун председателинэн талыллан иккі сыл үлэлиир, совет исполкома Саха АССР 50 сыллаах үбүлүйүнүн албах тэрийэр үлэни ыытар. Бу иккі сылга кини салайбыт Хатылыгаҕы совета ороҕуон анараын ылар Н.Д.Субуруускай аатынан совхоз территориятыгар баар биэс сельсовет социалистическайдыы куоталаһыларыгар бастаан совхоз парткомун, дирекциятын Көҥөрүлэ сылдьар Кыйыл знамятын ылбыта, "Москвич" массыына фондатынан наҕараадаламмыта. 1973 сыллан 1975 сылга диэри "Межколхозстрой" тутуу тэриллэтигэр механиктыыр. Манна наар тракториар, кэлин массыыналар үлэлэрин салайтарбыттара.

Дьэ, итиннэ 1975 сыл от ыйыттан 1991 сыл тохсунну 1 күнүгэр диэри Госстрах Чурапчытааҕы инспекциятыгар штаты таһынан агенынан, бириигэдьииринэн, профком председателинэн барыта 15 сыл үлэлиир. Былааны мөлдьи эҥара толороору ситиһэр. Инспекция 1981 сыллаахха үлэтинэн-хамнаһынан Союзка иккис миэстэлэммитэ. Начальник Иван Романович Барашков этэ. Николай Григорьевич үрдүк көрдөрүлэҕэ, үтүө суобастаах производственнай үлэтин сэргэ араас өруттээх үгүс общественнай үлэлэри толорбута.

Көрөргүт күрдүк, ахтардас истэргэ, суруйарга даҕаны, дьэ, үгүс үлэ. Оттон маны барытын толоруох, үлэлиэх диэтэхха хайдаҕын сэрэйэн эрдэхэт. Биир тылынан, Николай Григорьевич үгүннүк да олордо, эйдэхтик да үлэлээтэ. Үлэтин уолсай ыстаана–уиньуктаах үйүн 50-тан таҕыс сыл. 1991 сыллан бочуоттаах сынньаланнҥа олорор.

Үлэ ветерана Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан, "Килбизнэскэ үлэтин иҥэн", В.И.Ленин төрөөбүтүн 100 сылын", "1941–1945 сс. Аҕа дойду Улуу сэриитин кэмигэр килбизнэскэ үлэтин иҥин" медаллыынан, Саха сирэ Россияны кытта дааллыынан, Саха сирэ Россияны кытта холбоотута 370 сылынан "Знак отличия" Бэлэмнэн, ССКП обкомун, райсовет исполкомун, "Госстрах" инспекциятын, Госстрах Саха сиринээҕи управлениетын, о.д.а. албах бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыта, ЫЕСЛКС обкомун, Н.Д.Субуруускай аатынан совхоз, МТС, "Сельхозтехника" холбоһуон "Бочуотунай кинигэлэригэр" киллэриллибитэ.

– Мин иккис аймах оолоох, улахан ыраах Николай Григорьевич,–бастакы кэргэммин Седлецкова Мария Гавриэльевнаны кытта 18 сыл олорон биэстэ оҕоломмуппут. Иккис кэргэмминнин Кривошапкина Прасковья Ивановнаныын 34-с сылбытын эмиэ иллэхтик-эйэлэхтик, эн-мин дэҥэн, өйдөөн-өйдөөн олороробут. Биир иккиэн уоллаахпыт, 22 сиэнэхпит, 12 хос сиэнэхпит. Ийэм өлүөр диэри 79 кийинн тумэрэ, мин кэргэмминнин биилэрин барыта 51 кийинн тумэбит. Саалыы түхары чөл олоҕу тутуган кэллим, табах да тардыбаппын, арыы да испэхэ кыдьан эрэбин.

. . . Өрүү өтүүктэх кэстүүннэх, кэрэх сонох хаастыстаах, кэрэкуль сэрэнэ хонгор сонноох, сайыы тыҥа бөрөхтөрдөх, аҕыс уоннаах эрэрэм, бэрт сэргэх көрүүнэх, сэбиэрэлэх кийи иккі өттүнэн сайыллыыстан хааман-сиимэн иҥэр буолуоҕа. Бу – улуустут бөҕө ытык-маанылаах кийитэ, бас-кос ыалын аҕа баһылыга Николай Григорьевич Кривошапкин. Тиэтэйэн-саарбахтаан иҥэрэ буолуо, бука, эмиэ мунуккка ытаабыт дуобатыгар тургутуо, биитэр талтыыр тустуутун күрэхтэһиитин көрө-истэ, ыаҥа эбэтэр доҕор-аҕас дьонун кытта көрсө, кэпсэтэ-сэпсэ, кэлиэн ылар үлэтигэр, бүлүөт күннэрэ түбүгэр-садыгар . . .

Уйун кэлэн, этэҥнэ буол, улахан убаастыыр кийим, аҕа баһаарыгын ыраах Григорьевич!

Семен Данилов.

Хаартыскаҕа: Н.Г.Кривошапкин.

Бөрө дойдулаахпыт

ОЛОҔУН БАСТАКЫ ОМУРҮАНА

Хас биирдии сир-дойду иннинэ күөҥнэ сылдьар дьоннооох, кэнэ туттар, эрэнэр ыччаттаах буолар. Ол курдук, бүгүн биир улахан улуус-пут Чурапчы республикаҕа, Россияҕа, аан дойдуга кэнэгнэк биллибит дьоннордоох. Бүгүн кэммитиннээҕи оннук дьоннортон биир кэмнэ депутаттаабыт, улаханнык убаастыыр кийим, Саха Республикатын үтүөлээх юриһа, РФ уонна СР Конституцияларын, Федеральнай Дуогабарын онгорорго үлэлэспит, Ил Түмэн бэрэстэбиитэлэрин палататын председателэ, поэт, С.Есенин, Р.Гамзатов айымныларын тылбаастаабыт А.П.Илларионов, Саха сирин олимпиоцтарын уһаран таһаарбыт үтүөлээх тренер Д.П.Коркин буолаллар. Кинилэри билбэт, кинилэргэ сүгүрүйбэт кийи, бука, суоҕа буолуо диэн саныыбын.

Ханнык бэҕарар кэм бөйэлэрин иннинэ иҥэччилэрин таһаарар. Эмиэ итинник кийи-аймах сэргиир биир дойдулаахтарын эрэстин хангатыылар кийинэн билигги республикабытыгар федеральнай нолуоктуур сулууспа салайаччыта **Егор Егорович Марковы** кэнэ туттта аатыыбыт. Бу күннэргэ кини үйэ ангардах үбүлүйүн бэлиэтиир.

Кини Чурапчы Дириҥэр 1955 сыллаахха олунньу ый 14 күнүгэр төрөөбүтэ. Егор Марков оскуоланы ситиһиилэхтик үөрэнэн бүтэрэн, төрөөбүт совхозтуур рабочайдыы сылдьан Ийэ дойдутугар иэнин төлүү армияҕа сулуспалаабыта. Онтон Хабаровскайдааҥы милиция орто анал оскуолатын бүтэрэн баран Уус-Алдан, Дьокуускай куорат ис дыылаларын отделларыгар үлэлээбита. Үлэ, үөрэх үгүйүүта, билиигэ-көрүүгэ тардыһыыта күүстээх буолан Хабаровскайдааҥы ССРС Ис дыылаҕа министерствотын үрдүк оскуолатын, онтон РФ ИДьМ-ын академиятын бүтэрэн үөнэ "бырабы харистыыр үлэни тэриэзчи" диэн идэни ылбыта. 1993 сыллан 1999 сылга диэри нолуоктуур полициятыгар, онтон РФ Саха республикатыгар нолуоктары уонна хомуурдары онгорор управлениетыгар салайаччынан билиҥҥэ диэри ситиһиилэхтик үлэлиир.

Билигин нолуоктуур сулууспаҕа модернизация диэн аатталаах улаханнык уларытыылар баар туралларын. Республика улуустарыгар баар инспекциялар барыларын компьютерданнылар. Хас биирдии кийи туспа бөйэ нолуоктуур нүөмэрдэннэ.Саҥа программай комплекстар үлэҕэ киирэллэр. Бу түмүгэр сотору кэмнэн нолуоҕу төлөөччүлэр нолуок инспекторын кэмсиз сүүх бөйэлэрэ туһу, хайдах төлүүрү билиэктэрэ. Онно аналан телекоммуникационнай утахтар күүскэ үлэлэн эрэллэр. Билигин Нерюҥригга, Мирнэйгэ, Дьокуускай куораттарга "Сахателекому" кытта дуогабар түүрэн үлэ ыытыллар. Саҥа үйэ саамыыта олохпут күүстээхтик дьайара нолуок үлэлиттэригэр сонун буолбатах. Арай кинини кытта тэҥнэҥ дьүөрэлии үчүгэй кийи олох турар. Онно эпиэттэхэ саҥа технологиялар үлүө киирэллэр. Үлэлиирэ табыгастаах буоллун диэн структураны кэмнэтэр уларытыы оҥоһуллар. Ол курдук, быйыл 117 кийинэн штат сарбылыынна.

Нолуок арааһа албэх. Хомуллуутун кэмэ эмиэ ыраастаах. Нолуок киириитин, хомуурдары оҥоруулу контуруоллуурга коллектива кытаанах бэрэздэк, чиэпкинэй буолуу эрэйиллэр. Иги барыта салалта өттүттэн ситиһиллэр буолан сорох атын регионнарга курдук коррупциялаһыы сүүх уонна саамай улахан ситиһии диэн сыл ахсын үлэ былаана туолан иҥэр буолан республика уонна федеральнай бюджеттар сорудахтарын туолуута буолар.

Дальневосточнай федеральнай округуукка 2004 сыл түмүгүнэн билиҥги управлениебыт иннинэ күөҥнэ иҥэр. Федеральнай бюджет 116,4 %, республика бюджетын былаана 118,3 % туоллулар. Бюджеттар 4 млрд. 359 мил. солк. эбии ылыллар. Социальнай нолуок 103,5 %, оттон территориальнай медицинскэй страхование фондатын сорудаҕа 105 % туолла. Нолуок сулуусталын үлэлиттэрэ манник ситиһиилэрдээх үлэлиир буоланнар, үп-харчы хаайыныҥа баар. Бу күннэргэ салайаччы Егор Егорович бөрө дойдулаахтарын, үөлэсэннэхтэрин кытта кэпсэтэ сырыттым.

Иван Константинович МАКАРОВ, Ил Түмэн депутата, "Туймаада-нефть" генеральнай директора:

– Бүгүн Москваҕа биир кэмнэ академиякка үөрэммит буолан, ыкса билсэбит. Мин Егор Егоровичы үбүлүйүнэн истиҥник эҕэрдэлиибин! 50 саастыгын ойо-саныата, олохтоох сатабыла саамай сэтэр кэмэ. Онон доҕоорум төрөөбүт улуутугар, дьонугар-сэргэтигэр кэмелэйүө, үлэтигэр өссө үрдүк ситиһиилэрдэнэн диэн саныыбын.

Павел Павлович ПИНИГИН, олимпийскай чемпион, үтүөлээх тренер:

– Гошаалыын биир уулуссаҕа олорбуппут. Олох кыра эрдэхпититтэн биирэ ооннуурбут. Улахан уолаттар мэлдьи туһуннаран тахсар этилэр. Кини олус түргэн уонна сымса эта. Суоннуубун сүрдээхтик эрийэрэ. Ордук "ключ" диэн ныманан хоннох анныттан илиитин таһаран хам тутара бу баарга дылы. Аан дойдуга биллэр туспук буолуоктаах этэ. Ол гынан баран, кини атын суолунан сайдан үрдүк чыпчаллары ситиспитэ эмиэ үчүгэй. Генерал буолла. Улахан федеральнай улуусланы салайар. Итиннэ барытыгар кини спортивнай характера улахан оруолу ылла. Саха чаҥыйкай уола Егор Марковынан кэнэ туттабын, бырааттыы курдук истиҥник, чугастык саныыбын.

Альбина Иннокентьевна ПОИСЕЕВА, Ил Түмэн депутата, Республика Пенсионнай управлениятын председателэ:

– Егор олох оҕо эрдэҕиттэн чаҕыл курдук лидер, чугуу спортсмен, үөрэхэ талаһыытыа этэ. Ол да иҥин билигин ити улахан коллективы ситиһиилэхтик салайар буоллаҕа. Дьиҥэр, нолуоҕу хомуйуу чэпчэки үлэ буолбатах. Үбү-харчыны ангардас дирбиийиэхэ хомуйбаккын, өйдэтүү-үөрэтии, дьону сөхүннэрэ тутуйуга тиэрдии, хонтуруоллаабын тэрэпиинэхтэх, барэздэктэх буолууну эрэйэр. Бүгүн пенсияны, социальнай пособиелары түргэтэр тэриллэ, итинэ барытын түс бөйэбитинэн билэн, чугастык ылынан олоробут. Дальневосточнай округуукка страховой усуноос хомуллуутугар бастакы миэстэлэммиппит. Россияҕа пенсияны, пособиелары төлөөн, ессө донор буоларбыт быһыытынан 10 үчүгэй үлэлэхтэр аксаннарыгар киирдибит. Онон махтал улахан. Егор Егорович тэриллэтэ төбө да реорганизацияны бара турдар, ону билэрбэхэ иэстэхтэри тута чөлкэйдыы оксон улаханнык кэмелэтэр.

Марковтар дьиэ кэргэттэрин олус үчүгэйдик билэбин. Бу сахалыы туоннаах дьон. Кэргэнэ Ольга – Хатас кыыһа. Учууталлар оолоро буолан олус сэмэй. Кини – республика үтүөлээх бырааһа. Үчүгэй бэҕайы иккі кыргыттар хайы-үйэ үрдүк үөрэҕи ылылар. Сиэн уолчаан кинилэри үөрдэр. Бу дьиэ кэргэни аҕаларын үбүлүйүнэн итиннэ эҕэрдэлэн туран, барыы үтүөнү, кэрэни бэҕарабын.

Вячеслав Егорович ПОПОВ, "Ростелеком" директорын сүбэлэтэ:

– Оскуола саҕаттан атах оонньуутугар, волейболга, чэпчэки атлетикаҕа биирэ кыттарбыт. Билигин кини Саха сирин волейбольнай ассоциациятын кулуубун салайар. Москваҕа академияҕа үөрэнэ сылдьан ессө ыкса доҕоордоспуппут. Чурапчылар түмсүүлэрин тэрийэр дьоммутугар, ыччаттарбытыгар көмөлөһөбут. Егор Егорович биир дойдулаахтарыгар улахан көмө буолар.

Михаил Игнатьевич КОРКИН, Үрдүкү суут судьуйата:

– Олох оҕо эрдэхтэн билиҥҥэ диэри доҕоордоһо сылдьар дьолоохтун. Олус бэйиэ буолаччы. Оскуолаҕа сылдьан кыныга 40 метртэн ордуту ойон, оннооҕор мэстэрдары сөхтөрбүтэ. Гаврил Ноктуйскай, Михаил Гуляев этэн турардаахтар: "Ол кэтэҥин эрэ көрдөрөн кэбиста", – диэн. Егордуун иэдьи бүлүүр идэлэммит. Биирдэ хоту хомуйку күнү күстүү барбыппыт. Долгун бөҕө түспүтэ. Кирэ тыа күөрэс гынаатын, иккі буолан муустаах уҥа "Бар гына түспүтэрэ. Егор туттунута тургэн бэрт буолан саатын иирэ талахха ыйыы бырааҕат, кийитэ эр ыытанар. Атын буоллар, баҕар, биэрэк диэки тарбаныа этэ, оттон кини таҥаһа илиэн мараан хаалбыт кийини сойон,ханыгын үтэйэн таһаран тиэрдэ.

Саха сириэҥэр нолуоктуур федеральнай сулууспа салайаччыта Егор Егорович түүнан кылгастык кэпсэтэхэ, итиннэ. Чаҥы даҕаны, олохуун бастакы омурҕанын кини чиэстэхтик олорон, үлэҕэ, үөрэхэ үрдүк ситиһиилэрдэнэн, дьонугар-сэргэтигэр кэмнэнэх буолан улахан аптарытыанан туһанар. Кини билигин иннигэ былаана ессө ааҥ кэнг. Онно кини ис кыаҕа, күүстэх саҥаата, олохтоох билиҥ-көрүүтэ, дьонун өйдөбүлэ эрдэлэх кинигэ олуоҕа.

Татьяна ЭЛЛАЕВА,
РФ Журналистарын союзун чилиэнэ.

Хаартыскаларга: 1. Е.Е. Марков. 2. Егор Егорович дьиэ кэргэнинэн.

ЭҺЭРДЭЛИЙБИТ!

Чурапчы сэлиэннээтин олохтоохун, хоту кэбэрулуу кыттыылаахын, тыыл, үлэ ветеранын, элбэх оҕо амарах аҕатын, эйэҕэс эрэллээх, ытыктыыр кырдьаҕас хутаппутун КРИВОШАПКИН Николай Григорьевичы 50 саастыын туолбут ыраатаабах үбүлүйүнүн уонна Аҕа дойдуну кэмнэскэччилэр күннэринэн иитиллэн-истиллэн аҕаардаммыт!

Баҕарабыт кырдьары, ыаллары билиммэхэ, бар дьоҥҥа маҥнайгы ыаллыырыы ытыктабыллаах, кэргэннэр Бэккуоҥа, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ таптаалларыттан арчыланан үйдөөк, дьоллоохтук олороргуо.

Эҕэрдэни кытта Володя, Мария, Ганчик, Марфа.

* * *

Күнү сүгүрүйүлүннүк Капитолина Константиновна, бырааппытын, убайбытын Иван Иванович ТАРАСОВТАРЫ 50 саастарыгар томторуу туолбуттарыгар уруккуттан дьоҕуттаах күүлэйдик күүлэйдибит, сэргэлэһиҥ!

Кинаатааргыт, оҕоторугар, сиэннэриҥэр күн сайын күндүтүк, саҥа ыраатык, хаппах дорообуйаны, сиргибиэлэх үөрүн, уерэбэк, дьоллоох олоҕу баҕарабыт. Аймах-атас, оҕо-уруу дьоҥҥут иэдэс сыыһыаннарыгар кыаттаран өссө тэпиллэрэн ураахтыт, уерэ-кэтэ дьоҥу эрэ тустуу сылдьыҥ диэн алгыыбыт.

Сиэцевтэр, Трофимовтар, Гороховтар дьиэ кэргэттэрэ.

* * *

Күнү комсомолбытын, Чурапчы орто оскуолатын саха тылын уонна литературатын учуутала, Россия Журналистарын союзун чилэннии ЕРЕМЕЕВА Саргылана Ивановнаны "Саха Республикатын уордьуоннатын туйгуна" аатыгар ыытыллыбыт иитиитик-истиитик эҕэрдэлэрибит!

Баҕарабыт айымньылаах үлэҕэр өссө үрдүк ситиһиилэри, чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, гыс олохтоох дьоллу-саргыны.

С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллектива.

* * *

Уважаемый коллектив Финансово-казначейского управления министерства финансов РС(Я) по Чурапчинскому улусу!

5 лет назад, 21 февраля 2000 года, вышел в свет Указ Президента РС(Я) № 972 "О переходе на казначейскую систему исполнения Государственного бюджета РС (Я)". Искренне всех вас поздравляем с этой датой!

5 лет – это вроде совсем небольшой срок, но какой огромный и сложный механизм нам удалось запустить практически с нуля! Бывают у нас промахи,ошибки, есть проблемы и трудности, но все-таки достижений и побед гораздо больше!

Спасибо вам за самоотверженный труд, за ненормируемые рабочие будни, которые очень часто бывают без выходных и праздничных дней, за вашу стойкость, твердость, оптимизм. Желаем всем здоровья, спокойствия в семье, понимания и терпения близким и родным, дальнейших успехов в нашей нелегкой работе!

Кроме того, поздравляем наших мужчин с Днем защитника Отечества! Вас не так много, как хотелось бы, но вы являетесь достойным и благодарным украшением цветочного букета!

Коллектив Департамента республиканского казначейства МФ РС (Я).

СР Үөҥкүүтүн театрын гастрольнай бөлөҕө кулун тутар 1 – 5 күннэригэр Чурапчы улууһун олохтоохторун

"ЫРЫЯ АРГЫСТААХ, ҮҺГКҮҮ КЭҺИИЛЭЭХ"

концертнай программаҕа ыҥырар. Кыттыыны ыаллар ырыаһыттар: СР уруккуттан артистката Раиса Захарова, СР культуратын туйгуннара Валентина Яковлева, Алевтина Лукинова,эдэр хаскиллэах үөҥкүүһүттэр, А.В.Посельская аатынан республикатаабыы хореографическай училище выпускниктара Анна, Владислав Попоотар уонна СР культуратын туйгуна Юрий Зубков.

Билиэт сыаната: улахан дьоҥҥо – 50 сомк., оҕолоҥҥо – 25 сомк.

Үөҥкүү театрын айар бөлөҕүн Чурапчы улууһугар гастроллуур графига:

Чаҥырга – 01.03.05., киэһэ 19 чаас 30 мүн.
Хадаарга – 02.03.05., киэһэ 19 чаас 30 мүн.
Дириҥнэ – 03.03.05., киэһэ 19 чаас 30 мүн.
Чурапчы сэл. – 04.03.05., киэһэ 17 чаастан уонна 19 чаас 30 мүн.

ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ!

Уважаемые арендаторы и землепользователи!

Комитет по управлению муниципальным имуществом администрации МО "Чурапчинский улус (район)" напоминает об оплате арендных платежей за 2003 – 2004 гг. Предприятиям и индивидуальным предпринимателям просим заключить акт сверки об оплате арендных платежей с комитетом сроком до 7 марта 2005 г. После 7 марта мы вынуждены взыскать меры по земельному кодексу РФ. **Наш адрес:** администрация села Чурапча. **Тел.:** 41-713.

Председатель КУМИ Чичигинаров А.Н.

Спутниковай, кабельнай, центральнай телевидениилэр программаларын "TVpro" диэн уайыакка бүүрүүгүт.

TVpro

Интэриэйиргээбит буоллаххытына, маҕаһыыннартан, рынноктартан ирдээҥ!

Филиал акционерного коммерческого Сберегательного Банка РФ (открытого акционерного общества) Чурапчинское отделение № 5048 (северо-восточный банк)

Сбербанк России предлагает своим клиентам купить памятные и инвестиционные монеты из золота, серебра, платины и палладия, выпущенные Банком России в разные годы. Ассортимент монет, реализуемых Сбербанком России, включает свыше 250 наименований. Основное предложение составляют памятные монеты из золота и серебра. Каждая из них миниатюрное художественное произведение, замечательный подарок для любого случая. Банк также предлагает инвестиционные монеты в качестве инструмента для обереживания накоплений от обесценения. Имеются монеты из золота (червонец, серия "Знаки зодиака") и серебра ("Соболь - 95"). В рамках своей программы Чурапчинский Сбербанк может провести переговоры о приобретении таких монет.

Дополнительную информацию Вы можете получить в ОПЕРО Чурапчинского ОСБ №5048 по адресу: с. Чурапча, ул. Ленина, 34 или по телефону 41-286.

СУТУКТӨННИБИТ

Феофанов Василий Тимофеевич аатыгар бэриллибит 14 ЕМ сериялаах 174561 №-дээх водительскай дастабырыанньа, МС 654455 №-дээх массыына тех. талона суппуттэриниэн дьиҥэ суоҕуннан аҕыллар.

МАХТАНАБЫТ

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эҥэбит, Аҕа дойду сэриитин инбалитэ,үлэ ветеранА Адамов Петр Егорович 78 саатыгар бу дыл тохсунньу 14 күнүгэр Дьокуускай куораттаах ыарахан ыарыыттан олохтон өлөн туораата. Бу кутурҕаннаах күммүтүгэр, дойдутугар, Чурапчыга тиҥэх суолугар атаҕарбыттар күүс-көмө, өйөбүл буолбут, массыынаан хаачыйбыт "Туймаада-агросаб" генеральнай директорыгар В.Н.Филипповка, С.А.Адамовка, улуус дьаһалтатын баҥылыгар И.Н.Аммосовка, баҥылык солбуйаачыта А.М.Кириллиҥҥэ, улуус ветераннарын сэбиэтин председателигэр М.Н.Матвееваҕа, Хоптоҕо нэһилиэгин баҥылыгар А.П.Старостиҥҥа; Дьокуускай куораттан агаарга сүүрбүт-кэлпүт, кемалеспут аймахтарбытыгар А.И.Адамовка, Г.И.Адамовка, М.Ф.БаиновА, аҕабыт, эҥэбит табаарыстарыгар А.А.Шадриҥҥа, Р.А.Филипповка уонна кинилэр дьиэ кэргэттэригэр; дойдутугар таксан олохтоох сирин буларыгар эйбэх кемҥу оҥорбут табаарыстарыгар Н.Н.Федуловка, Ю.Д.Поповка, А.А.Алексеевка, аймахтарбытыгар С.И.Сергеевка, Н.Н.Ивановка уонна кинилэр дьиэ кэргэттэригэр, Н.С.Ивановка, А.Г.Адамоваҕа, З.И.Макароваҕа; Чаҥыр нэһилиэгэр олорор бары аймахтарбытыгар Адамоватарга, Дириҥнэҕи агро-оскуола, интернат коллективтарыгар, Чаҥыр, Хадаар, Хайахсыт нэһилиэгин бөрөстэбиитэллэригэр, Эрилик Эристиин аатынан колхоз,совхоз бухгалтерилэрыгар бииргэ үлэлээбит кыргыттарыгар, Хатылы нэһилиэгин баҥылыгар Н.Н.Новгородовка, бииргэ үлэлээбит табаарыһыгар А.В.Ефремовка, быраатыгар М.М.Ивановка, дьиэҥэбэр Е.С.Соловьеваҕа, Р.П.Кугдаровка, кыыһын кытта бииргэ үөрэммит доҕотторугар, дьиэгэлэригэр, күүтэтэ үлэлиир "Туймаада-Даймонд" ХЭО, кыыһа үлэлиир "Комдрагмет РС(Я)" ГУП коллективтарыгар; Дириҥнэҕи бары табаарыстарыгар М.П.Филиппов, Д.В.Павлов, С.Е.Сидоров, В.Д.Илларионов, М.Р.Сысолятин, Н.П.Тарасов, Е.Д.Протодьяконов, Р.Р.Иванов, В.Р.Иванов дьиэ кэргэттэригэр, П.П.Дьячковскайга, Ирина Поповаҕа, Д.Е.Монастыреваҕа, А.П.Борисоваҕа, К.Н.Даниловаҕа, М.С.Феоктистов дьиэ кэргэнигэр, Н.П.Андросовка, А.М.Нератоваҕа, П.В.Герасимовка, Н.Г.Федуловка, А.Т.Кузьмиҥҥа, М.П.Луковцевка, И.И.Поисеевка, Л.С.Нэсыроваҕа, туялбабыт бары ыаллыгар улахан махтаабытын биллэрэбит.

Эйэҕэс күнү дьоммутугар баҕарабыт үтүө дорообуйаны, дьоллу-саргыны.

Кэргэнэ, уолаттара, кийиитэрэ, кыыһа, күүтэтэ, сиэннэрэ.

Соловьев нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, тыыл, үлэ ветерана, СССР дорообуйаҕа хаһыстабылын туйгуна

МАКАРОВА Мария Ивановна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан күүгүүлүннүрүн тиэрдэлиэх:

– Тапталлаах ийэтэ Макарова Мария Ивановна өлбүтүнэн бииргэ үлэлиир коллегаларыгар Кривошапкина Владислав Николаевичка уонна кини дьиэ кэргэнигэр С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллектива,профкома.

– Тыыл, үлэ ветерана, нэһилиэк Бочуоттаах гражданина Макарова Мария Ивановна уйун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кийиитигэр, бииргэ үлэлиир дьиэгэлэригэр Кривошапкина Татьяна Романовнаҕа уонна кини дьиэ кэргэнигэр Соловьевтааҕы "Чэчир" үөйүнэн коллектива.

– Тапталлаах эбэлэрэ, ийэлэрэ, Соловьев нэһилиэгин Бочуоттаах гражданина, СССР дорообуйаҕа хаһыстабылын туйгуна Макарова Мария Ивановна уйун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кийиитигэр, дьиэгэлэригэр Татьяна Романовна, уолаттар, күүтэтэригэр Дмитрий Николаевич Кривошапкиннарга, кинилэр оҕолоругар, бары аймахтарыгар Хатылыттан, Мырылаттан бииргэ үөрэммит дьиэгэлэрэ.

– Тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, СССР дорообуйаҕа хаһыстабылын туйгуна Макарова Мария Ивановна ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар Кривошапкин Дмитрий Николаевичка уонна кини дьиэ кэргэнигэр Мырылаттан Ивановтар, Собоевтар, Таптаттан Анисимовтар, Тимофеевтар, Чурагыттан Сергеевтар, Дьокуускайтан Николаева, Поповтар, Попова, Алексеевтар, Уус-Алдаттан Петровтар.

– Тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, уйа, дорообуйа хаһыстабылын ветерана Макарова Мария Ивановна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан чугас дьоннорбут, уолаттар Кривошапкин Владислав Николаевичка, кини кэргэнигэр Дария Александровнаҕа, оҕолоругар Сыланттан Макаровтар, Михайловтар, А.А.Макарова, Баишевтар.

– Мырыла сэлиэннээтин олохтоохо, СССР дорообуйаҕа хаһыстабылын туйгуна, тыыл, үлэ ветерана, ыытыктыыр сэнгэстэрэ Мария Ивановна ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кини оҕолоругар, сиэннэриэн, аймахтарыгар аҥыылыын таҥнэ үлэстэн туран болгоноттон Васильевтар, Ася, Никита Кривошапкиннар, Поповтар, Христина Кривошапкина, Черкашиннар, Чурагыттан Мария Кривошапкина.

– Макарова Мария Ивановна өлбүтүнэн оҕолоругар Барахсановтар, Дьокуускайтан Старостиннар.

Истиэнэк сэниэр дьоҥҥобут, ыытыктыыр табаарыстыт, Арыылаах нэһилиэгин олохтоохо, үлэ ветерана

АНДРОСОВА Евдокия Романовна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дьоҥнуар Егор Романович, Татьяна Васильевна Андросоватарга, бииргэ төрөөбүттэриэн, аймахтарыгар дириҥ күүгүүммүтүн тиэрдэбит.

Чурапчыттан Евдокия, Николай Каженкиннар.

Саха Республикатын үтүөлэах учуутала, улуус уонна Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина, спорт, үлэ ветерана

ПОСТНИКОВ Дмитрий Сергеевич

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан дириҥ күүгүүннэрин тиэрдэлиэх:

– СР үтүөлэах учуутала, спорт ветерана Постников Дмитрий Сергеевич ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытынан оҕолоругар, сиэннэриэр ЧГФКСИ коллектива, профкома.

– Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина Дмитрий Сергеевичи өлбүтүнэн оҕолоругар, кийиитигэр, оскуола библиотекарыгар Постникова Оксана Иосифовнаҕа ЧРОСИО профсоюна, администрацията, педколлектива.

– Күндүтүк саныыр, ытыктыыр учууталлара, коллегалара, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина, педагогическай үлэ, спорт ветерана Постников Дмитрий Сергеевичи ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэриэр, аймахтарыгар Чурапчы улуустаабы гимназиятын коллектива, профкома.

– Чурапчы II – III сүүрүк орто оскуола учууталлара Новгородова Татьяна Дмитриевнаҕа аҕата, Дьячковская Людмила Константиновнаҕа абаҕата Постников Дмитрий Сергеевич олохтон туораабытынан С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын коллектива, профкома.

– Тапталлаах аҕата, эҥэлэрэ Дмитрий Сергеевич Постников өлбүтүнэн Константин Дмитриевич, Елена Александровна Постниковтарга, кинилэр оҕолоругар А.А.Саввин аатынан история, этнография музейин коллектива.

– Күнү аҕата Постников Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн бойоҕоон үөрэхтиэригэр Постников Константин Дмитриевичка ОДьКХ Чурапчытаабы филиалын администрацията, профкома, үөрэхтиэрэ.

– Улуус Бочуоттаах гражданина Постников Дмитрий Сергеевич күн сириттэн барбытынан оҕолоругар, бары аймахтарыгар Чурапчы улууһун дуобат федерацията уонна дуобатчыттара.

– Спорт ветерана Постников Дмитрий Сергеевич олохтон туораабытынан уолаттар Постников Константин Дмитриевичка, сиэннэтэр Туйаарыа, Дьыаҥа, улуустаабы теннис федерацията.

– Таптаммах аҕата, үлэ ветерана, СР үтүөлэах учуутала Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын математикаҕа учуутальыгар Новгородова Татьяна Дмитриевнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр оскуола математиктарын, физиктарын, информатиктарын холбоһуктара.

– Постников Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн оҕолоругар Чурапчытан Барахсановтар, Захаровтар, Дьокуускайтан Барахсановтар.

– Таптыыр аҕалара Дмитрий Сергеевич олохтон туораабытынан оҕолоругар Константиҥҥа, Кларааҕа, Татьянаҕа, Екатеринаҕа уонна кинилэр дьиэ кэргэттэриэр, аймахтарыгар Дьокуускайтан Попов Василий Васильевич, Чурапчыттан Поталов Григорий Степанович дьиэ кэргэттэрэ.

– Истиэнэк саныыр кийиитэрэ, өйөбүл, тирэх буолбут ыытыктыыр кутуттэрэ, Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина, СР үтүөлэах учуутала Постников Дмитрий Сергеевич орто дойдуттан туораабытынан оҕолоругар,сиэннэриэр Татьяна , Галина, Михаил Сыыгаатар, Дьокуускайтан Александр, Михаил, Валентина дьиэ кэргэттэрэ.

– Постников Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэриэр, чугас аймахтарыгар Дириҥтан Герасимов Петр Васильевич уонна кини оҕолоро.

– СР үтүөлэах учуутала, улуус уонна Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина, саха саарына Постников Дмитрий Сергеевич ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэриэр, чугас аймахтарыгар Мария, Виталий Ностуруйалтар.

– Таптаммах аҕата, эҥэтэ, Чурапчы сэлиэннээтин олохтоохо, педагогическай үлэ ветерана Постников Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн кыытыгар, бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар Екатерина Дмитриевнаҕа, сиэнигэр Туйаарыа, бииргэ төрөөбүттэриэр Чурапчы орто оскуолатын 24-с выпуска.

– Улуус, Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина, педагогическай үлэ ветерана Дмитрий Сергеевич ыарахан ыарыыттан олохтон бытыылынан оҕолоругар, күүтэтэриэр, кийиитигэр, сиэннэриэр А.Е.Кулаковскай аатынан Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолатын учууталлара.

– Ытыктыыр бастакы учууталлара Постников Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн оҕолоругар, аймахтарыгар Чурапчы орто оскуолатын 1969 с выпускниктара.

– Ытыктыыр учууталлара, кылаастарын сэлиэннэрэ, СР үтүөлэах учуутала Дмитрий Сергеевич ыалдьан олохтон барбытынан оҕолоругар, сиэннэриэр, бары аймахтарыгар А.Е.Кулаковскай аатынан Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолатын 1974 сылларгы выпускниктара.

– Ытыктыыр учууталлара, кылаастарын сэлиэннэрэ Постников Дмитрий Сергеевич олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэриэр, аймахтарыгар Чурапчы 1№-дээх аҕыс кылаастаах оскуолатын 1979 сылларгы выпускниктара.

– Ытыктыыр учууталлара, тыыл, үлэ ветерана, СР үтүөлэах учуутала Постников Дмитрий Сергеевич олохтон туораабытынан дириҥнэх хорутуйан туран бииргэ үөрэммит дьиэгэлэриэр Федора Дмитриевнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр, бииргэ төрөөбүттэриэр, аймахтарыгар XX выпуска.

– Чурапчы орто оскуолатын VI "а" кылаабын үөрэнээччилэриэр Постникова Туйаарыа таптыыр ийэтэ Дмитрий Сергеевич өлбүтүнэн VI "а" кылаас коллектива, кылаас сэлиэннэрэ О.Г.Попова.

– Дириҥнэх уйаастыыр ытык ыччаттара, Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина, спорт, педагогическай үлэ ветерана Дмитрий Сергеевич Постников ыалдьан өлбүтүнэн оҕолоругар, күүтэтэриэр, сиэннэриэр, чугас аймахтарыгар өр сылга ыстаа бииргэ оҥорбут "Чыраҥкааны" бары ыаллара.

– Чурапчы сэлиэннээтин Бочуоттаах гражданина Дмитрий Сергеевич Постников олохтон туораабытынан уолаттар Константин Дмитриевичка, кийиитигэр Елена Александровнаҕа, кыргыттарыгар Клара Дмитриевнаҕа, Федора Дмитриевнаҕа, Татьяна Дмитриевнаҕа, Екатерина Дмитриевнаҕа, күүтэтэриэр, сиэннэриэр Ручейкай, Восточнай уулуссалар олохтоохторо.

Алаҕар нэһилиэгин олохтоохо, үлэ, спорт ветерана

ГОВОРОВ Николай Сергеевич

сөҥүмүрдүк ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн күүгүүннэрин тиэрдэлиэх:

– Күнү сиэннэрэ Чыаллара олохтоохо Говоров Николай Сергеевичи сөҥүмүрдүк өлбүтүнэн кэргэнигэр Татьяна Филипповнаҕа, уолаттар Сергейгэ, саҥалыыр Анна Николаевнаҕа, быраатыгар Юрий, Геннадий, Сергей Борисоватарга, аймахтарыгар Чыаллаттан, Чурагыттан, Мылаттан Шеломоватар,Местниковтар, Николаевтар.

– Таптаммах кэргэнэ, аҕата, убаастыыр куруутэ Говоров Николай Сергеевичи олохтон туораабытынан кэргэнигэр Татьяна Филипповнаҕа, уолаттар Сергейгэ, кийиттэриэр Екатерина Филипповнаҕа Городецкайдар, Кривогорницыннар.

– Үлэ, спорт ветерана Говоров Николай Сергеевич сөҥүмүрдүк ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Говорова Татьяна Филипповнаҕа, уолаттар Сергейгэ, чугас аймахтарыгар ыкса ыаллара Тимофеевтар, Барашковтар, Беляевтар, Пестриковтар, Дмитриевтар, Сахаровтар.

– Таптаммах кэргэнэ, амарах аҕата Говоров Николай Сергеевич ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, уолаттар Сергейгэ, кини ийэтигэр Татьяна Филипповнаҕа, бары чугас аймахтарыгар Алаҕар орто оскуолатын 18-с выпуска.

Редактор э. т. А. М. СЛЕПЦОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор – 41-332, отделлар –41-358, 41-265.
E-mail: Osanaolah@churap.sakha.ru

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массовай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуулуу хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нуомэрэ – ПИ №19-0423.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакаалын № 23. Тираж 2678. 25. 02. 2005 с. бэчээккэ бэриллибит. Хаһыат нэдиэлэҕэ үстэ: оптуоруоньукка, чэпписргэ уонна субуотаҕа тахсар.

Автор суругар этиллэр санаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка мөкөллөр чахчылар кырдьыктаахтарыгар эппиэтинэһи автор тус бэйэтэ сүгэр.